

Landskap: *Småland.*Upptecknat av: *Carl Sæmstad*Härad: *Sunnarbo*Adress: *Välo, Hamneda.*Socken: *S. Långa, Rättaryd*Berättat av: *M. Sæmstad Välo*
*född år 1866 i S. Långa församling*Uppteckningsår: *1888.*Född år *1888 i Rättaryd församling*
*Maria Pettersson född år 1868 i Rättaryd.*Uppteckningen rör *Svedjeboken (svan i H. B. 5.)**Följaktten: sidan 36.**(svan i H. B. 6.)*

Svedjebruk förekom i mycket stor
utsträckning i äldre tid, och var för
allmogen ett näringsfång av betydligt
mått. Den inhemska benämningen
för en sved, var "sjäffa". Svedjeparc
bedrovs vid sidan av vanligt ikerbruk,
utan i de fall då Torpställen bildades.
Den nybade Torparen som arrenderat
ett stycke skogsmark, hade de första
åren ej tillgång till annat ikerbruk
än just svedjebruk.

Da min farfar arrenderade ett stycke
skogsmark å en utskift tillhöran-
de Vål Hagagård, hade han under de
2 första åren ej något annat iker-
bruk än svedjer, som dock gavo en
mycket god avkastning.

Då man som i ovannämnda fall
ej hade tillgång till annat åkerbruk
än svedjebruk, fick man ju genom
"betingssake" eller dagsvärkarbete an-
skaffa det måste av vad man be-
hövde till livets uppehälle. Även
sedan Torparen odlat upp några
åkerlappar fick han fortsätta med
förrävararbete i någon form.

Då man upptog en nyodling bruks-
de man ofta först anlägga en sved,
som var lättare att bereda till åker.
2. Sved brukade anläggas på enskild
mark. Då sveden anlades så nära
bostaden som möjligt brukade man
ej uppföra vare sig tillfälliga bostäder
eller särskilda förrådsstugor på grädan.

Då man ej hade så stora skogsmar-
ker, och endast viss del av desamma
lämpade sig för vedjibruk kunde
man ej ha ved varje år. Då man
haft en ved i bruk så länge man
kunde uppsökte man en annan
lämplig plats för nästa "sjöjja".

Efter 30-40 år brukade man antägg
ny vedja på den gamla "sjöjja-
backen". Det förekom högst sällan att flera
gårdar vara intresserade i samma
ved. Däremot förekom oftare att
2 gårdar slaga sig samman för vedje-
bruk. Oftast hade dock gården sin
egen ved. Då veden anlades på
annans mark, skulle markägaren
ha hälften av den gräda som blev
på densamma.

Det förekom ofta att Torpare anlade
sved på böndernas skogsmark. I dessa
fall utförde markägaren skogsavverk-
ningen: "han to skåven", samt bru-
kade hjälpa till med bränningen.
Sved som på detta sätt anlades på
annans mark, kallad markägaren
skulle ha häften av avkastningen.
Brukade betecknas med "koparsjälja".
Anlade man sved på egen mark,
så kunde ju ur odlingssynpunktet
även en liten sved löna sig. Det var
lämpligen lätt att bereda en åker på
mark som varit sved. Då däremot
sved anlades på främmande mark,
lönade det sig ej att laga den mindre
än $\frac{1}{2}$ tunnland. Svedens storlek berodde

även på markförhållanden och dyl.
4. Oftast hade man ej mer än en sved
om året. Dock torde ha förekommit att
man hade 2-ne sved: 1 för råg, 1 för po-
tatis. Såden såddes tunnare på sved
än vad fallet var med vanlig åker.

På en sved om $\frac{1}{2}$ tunnland såddes
ca. 2 fot råg. Denna sved avkastade
ca. 10 fot råg. Vinterråg (venntårn) och
potatis som kallades "pärå" vara
huruvsakligen de växter som odlades
på sved. Dock förekom att ett slags
vete kallat "båkvete" odlades.

5. Oftast brukades en sved endast
2 år i rad. Första året odlades pota-
ter, andra året råg samt i de mera
bålsynta fall då en tredje skörd togs.

odlades "barkvete" detta år. Då man
således tagit 2, högst 3 skördar använ-
des veden antingen som häved
4 a 5 år i följd - särskilt brukade torp-
pe "slaa sina sjäffä" - eller utlades den
till bete. "Bännänä doi slaa inte
sjäffänä". Då skogsplantering ej före-
kom i äldre tid, utan "då fe fråga se
själva" dröjde det ca 40 år efter vedens
användning tills skogen var lämplig
för avverkning eller vedtjning ånyo.
Sä. Orsakerna till att man vedjade
vara många. De ved som anlades
medelst trädfallning och råjningsarbete
ute i skogen, och som efter slutad
användning åter fick växa igen
vara i huvudsak uppgjorda för odling

av till människofäda användbara växter. Men det förekom ju även att man anlade sved, med tanke på bete åt djuren, fast växtodling nog i flästa fall varit huvudsaken med till svedens uppgående. Det förekom ju ganska ofta att en sved bereddes till åker, och då var det särskilt ur odlings- synpunkt sett lämpliga sättet med svedjning som var den avgörande orsaken. Svedjning enbart för bete skulle förekom ofta i äldre tid, och har fortsatt tiller för ca 10 år sedan, då det började avtaga. Numera förekommer sådan svedjning mycket sällan. Dock händer det att någon gammal bonde "tjänar på åker å bränte på bete åker".

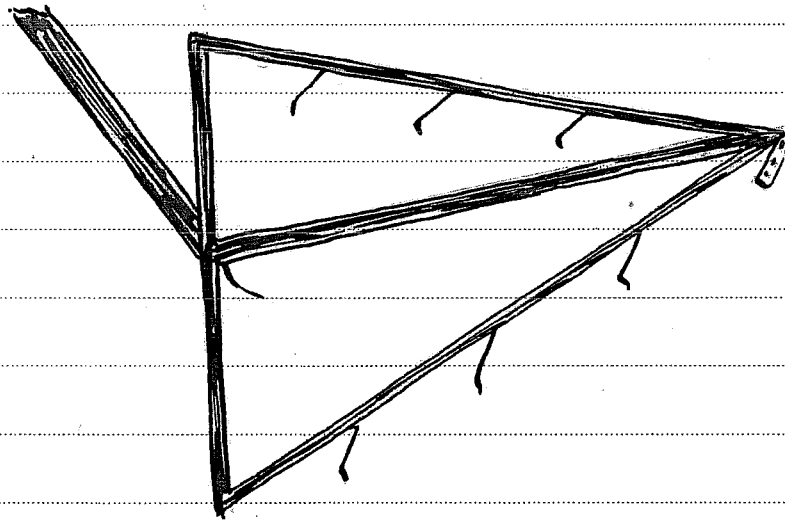
Då man började odla mäss och karr-
marker var svedjningen ett vanligt
sätt att få jorden lämplig för sådd.
Den aska som uppstod vid bränning-
en var det bästa gödningsämne man
kunde önska sig. Då man emellertid
år efter år fortsatte att "kjöllna" sina
odlingar, brände man ut dem så hett
att de till slut blevo alldeles värdelösa:
"Doi ble äppbrända". Det hade dock
sina risker att "sät ut väme". Ofta
lyckades man ej. Trots energis-
ka ansträngningar hålla elden innan
det för bränningen avsedda området
utan "då jä övå" eller som man också
sade "jä väil". "Da ble en paali utra
na då vällbrann"

Då man eldade massjord förefanns
även den risken att det kunde börja
"jåbrenna" d. s. elden sökte sig nedåt
till djupare jordlager. Att släcka en
sådan brand var ett svårt och tids-
ödande arbete, då man ju endast genom
att "dämma" elden medelst sand kun-
de få den att släckas.

Den för odling avsedda massjorden upphackades
med tillhjälp av "flåhacka"; varefter
de uphackade torvarna avbrändes; var-
av man fick den värdefulla aska
som i brist på kalk och övriga
gödningsämnen, var oumbärlig för
erhållande av en god skörd. Ett van-
ligt sätt att för bränning förbereda
den tidigare brukade massodlingen

var att med årder (aor²) uppkära
jorden i fårar. Detta utfördes så tidigt
om våren, att kälen ej gått ur mera
än ca. 8 tum av jorดยtan. Men lät
alltså "aor²" följa kälen vilket kalla-
des att "åja på kjöle". Dessa uppå-
da jordkammor uppladdades då de bli-
vit torra.

Det förhåll-
anden att jorden
förbereddes för
bränning
medelst kora-
ning med en
slags kora kat-
lad "kläsa".

Se *Teck. Nr. 1.*

Bränning av mossodlingar som beteck-
nades med "källna mässe" upphörde
för ca. 15-20 år sedan. Man fann ett
sättet var opraktiskt för framtiden.
Några fåtal goda skördar kunde man
få, men sedan var odlingen värdelös.
minstone 20 år framåt, och blev ej se-
dan så bra som mossjård som undgöt
elden i vanliga fall är. Då den i förhål-
lande till obränd mossodling, lägre
jordytan i bränd odling kan man
se var svedjning förekommit.

Som tvåårig fick jag stifta bekantskap
med en mossbrand som jag sent kom-
mer att glömma. "Elof på Neabacken"
var närmaste granne, hade en moss-
odling på "knyttlemys" som låg

endast omkring 1 km. från mitt hem.
Denne Elof som var synnerligen glad
vid att "söt ut våren", hade just gjort
anordning för bränning av sin tidiga-
re, så gott som helt upptrända mäs-
odling. Det hade varit en längre tids
torra, varför det var ett högst riskabelt
företag att nu, sent på våren, utsätta
eld. År någon anledning som jag glömt
— jag tror att de flästa "grannhållsba-
na" visade sitt misärnåje, för att
på detta sätt bli utsatta för obehag. —
hade för ej blivit ombedd att hjälpa
till med bränningen. Om morgonen
den dag bränningen, enligt en gran-
nes utsaga, var beständ att åga rum.
bläste det en frisk, ostlig vind, och

då mossen låg i östlig riktning från
mitt hem, samt det mellanliggande
området var beväxt med gammal gran-
skog, skulle en mossbrand, om den
övergick till skogbrand, bli högst
ödesdiger för oss. Jag hörde min mor
med viss oro fråga far om han trodde
att de verkligen tänkte "sätta ut någonting"
i denna träskan. Far lugnade henne
med försäkran att de "va väl vettiga"
 varefter han gick på "dagsvårke"
till den c.a. 3 km. avlägsna byn, läm-
nande mor och barn hemma.

Jag vet ej huru många gånger mor
gick till fjönstret och såg bort mot
skogen. Hon såg så glad ut då hon
gick därifrån utan att ha upptäckt

någon rök. Men var i vanliga fall en
Tapper kvinna som ej brukade klaga i
"snödan", men hur det var, så i dag
kände hon sig orolig. Vi hade just
druckit (drocket) vårt "ällackaffe"
eller "mållosmackaffe", då vi genom
fönstret såga en svag rökpelare höjja
sig över skogstopparna. Vi barn tyckte
nog att det ej såg så farligt ut. Vi vis-
te ju att bara "då inte gå väll" så var
det ingen risk. vinden som varit
ganska frisk tidigt på morgonen
tilltog alltmer i styrka, och redan vid
middagstiden kunde man se att elden
blivit sina vaktare övermäktig.
Väldiga rökmalen band sig någ mellan
träden och efter en stund såg man

eldflammorna kastade sig upp öfver Trädens
Toppas. Nu voro gode råd dyra. Nu var
det vi barn som behöfde Tröstas. Detta
viste mor också. Ingen rådslut syntes
längre hos henne. Hon var åter den
Tjuppraste lilla mor som kunde, mitt
under sin oro för hemmet och de sina,
visa sig glad och uppmuntrande. Allt
efter som branden syntes tilltaga i om-
fång, allt oftare så mor bort mot vägen
som ledde till byn. Allas vår tanke var
säkert då: 'om ändå far kommer hem.
Och verkligen fingo vi se far komma
springande. Och då var allt bekymmer
borta. Han far hem så var det ingen
sorg för oss längre. Ja sådant är väl
barnasinnat i sin förtrostan till far

Och man som alltid kunde hjälpa och värna.
För hade de sin arbetsgårdar blivit såna
ett par kilometer från gården till en
utskift benämnd "Ängarna", och härifrån
sett röken från mossbranden, samt
sprungit den halamils vägen hem för
att hjälpa till med släckningen.
Först ned mot "kvällningen" lyckades
man bli herre över elden som från
mossen gått över till en skogsdunge
som dock lyckligtvis skilde sig genom
en öppen glänte från storstogen.
Den dagen efter branden fick man arbeta
allt vad man förmodade för att hålla
elden i schack. Gaf på "veabacken" som
"stött ut värmån", bestå inte en bit mot
men en gammal kallad "stora-lena" gick

hem efter en kruka med sur mjölk
(cau² mjölk) samt en kaka bröd, varan
folket fick äta sig mätta.

S. b. Några lagbestämmelser eller andra
förfordningar rörande svedjebruk hade
man ej till i äldre tid.

b. Jag skall här ge en beskrifning i
svedens anläggande. Då det i arten vanliga
förfaringsättet är mycket avvikande
från de i frågelistan anförda metoderna
frågar jag uppställningen formulerad
efter listans nummerförd.

Sved anlades endast på mark som
var bevoxen med barrskog. Då man
alltså beslutat att anlägga en sved
utsåg man en därtill lämplig plats.
Denna kunde ju vara slät mark som

dock i någorlunda mån borde vara fri
från "bammajor" eller, och i flästa fall
valde man en backe med hörande
slutning. Att en backes rydning
var mera lämplig för rågsidd än annan
mark, detta visste man ju om, men
då svedjebruk var så allmänt i orten
"be de" inte va nån paa att. Då man
alltså funnit en lämplig plats
tog markägaren grän (öränd) och "blekte"
ut området som skulle svedjas.

Denna märkning utfördes på hösten
eller "förrvintan" strax efter jul.

Årsmärkningen av skogen utfördes om
vintern. Oftast lät man ej träden ligga
kvar för att svedjas, utan de bortföres
strax efter fällningen för att sedan

användas till stängselvirke som kallades "jåste" eller till ved. Det förekom även att virket användes till kulved. Skogsanverkningen utfördes under Januari eller Februari månader. Några sag (sär) användes ej i äldre tid. Träden "kalladär" ned med en hemmasmidd "neåxa" Se Teckning Nr. 2. De kvistar som kunde nås med yxan borthöggs innan Trädet fälldes. Att medelst yxa medhugga stora Träd var ett både dygt och ansträngande arbete, som dock något underlättades därigenom att Trädet avhöggs ca en halv meter ovan markytan. Skogen (skåsen) hade ju intet stort värde i äldre tid - Men kunde

gå till vilken skog man ville, och
hugga sig ett träd, utan att behöva
frukta för lagliga efterräkningar. —
varför man gott kunde taga "kryjå
ställa". Då trädet hade "ramlat"
hugg (hogg) man bort grenarna, vil-
ket betecknades med "snäija trät"
Även ordet "grojna" förekom i samma
bet., men användes ej så allmänt
som den förra beteckningen.

Efter kristningen "kailade" man
av trädet i ca. 4 alnar långa stochar
som kallades "kailinga". Även detta
arbete var svårt att utföra, men
tog man stora "sjiya" = dvs: tag breda
spånar — så gick det tämligen bra.
Skulle ej värt användas till kot-

ved, utan till "jäsale" = stängselverk
eller "kjällne" = brännad, så var man
ej så noggrann med trädtoppen, utan den
fick ligga kvar. Det överbrade virket
transporterades bort på en skogskärl, försedd
med två medar, kallad "dröj".

Oftast började man fällningen vid en
kant av det inblekade området. Man
brukade ofta fälla träden så att korvorna
kom att ligga på varandra; det var
då lättare att hugga av dem i stackare.
Det förekom dock ej allmänt att man
lät en gren stå kvar som "prätrå".

Det halvhuggna området kallas
"fällan". Då alltså avverkningsen var
utförd lät man det renare arbetet
med vedens iordningställande, hvar till

Våren. Den egentliga beredningen av en ved utfördes ungefär i mitten av April och tillgick på så sätt att man med en "sjäpphacha" = ungefär dubbel så stor som en vanlig potatischacha. Med denna "sjäpphacha" hakade man upp ett tunt lager av mossor och dyl. Fanns "kråsnabremmen" = lingsnärja på fjällen, så gick det ej så bra att avhugga detta med den ovassa "sjäpphachen, varför man i stället använde en "flåchacha".

Det fanns personer som huvudsakligen sysslade med flåchning och dikning, varför de fingo en mycket stor vana och färdighet till detta arbete.

Alltefter som man hackade, kastade
man riset bakom sig, samt jäm-
nade ut det så gott man kunde.
Fanns ej tillräckligt med ris och moss
på det område som skulle brännas
så lade man dit ett tunt lager moss
som plackats i skogen. Såväl män,
kvinnor som barn hjälptes åt med
detta röjningsarbete. Man brukade även
"lätta" akerfolk till hjälp med detta
arbete. Det fanns gott om backstubbarna
och annat fattigt folk som ville tjäna
några ören. Betalningen för detta arbete
varierade mellan 1 i 2 "platta" = 16-32 öre.
Det förekom även att man i stället
för pengar fick ersättning i natur,
ex. litet mjöl eller en kaka bröd om dagen.

Bränningen av säden utfördes antingen en av de sista dagarna i April, eller i början av Maj, beroende på väderleken den närmast föregående tiden. Dagen före det svedjningen skulle äga rum såsade man upp en ca. 3 almar bred "branngata" runt området. Denna gata som befriades från kvistar och dyg uppgjordes ej strax intill skogen, utan c.a. 4 femnar (föina) från densamma. Vidare rev man i marken med en hocka, så att fuktig jord kom upp till ytan. Förutom denna branngata gjordes även andra förberedelser för att kunna ingripa mot, och förhindra eldens spridning utanför fältet. Fanns kärr eller sank mark i när-

heten så grävde man "hålö", varur
vattnen kunde hämtas. Dade man ej
tillgång till vattnen på detta sätt, fick
man utplacera "vann" i "vaspanna"
eller andra ånkar. Vidare tillverkades
"brannrosshö", bestående av unga gra-
nar som knistades, med undantag
av Toppraskan som ytterligare förtä-
lades medelst påbindning av de av-
knistade grenarna. Då alltså förbere-
delseerna voro avslutade vidtog svedj-
ningen dagen därpå, och utfördes denne
på em. en stund innan solen gick
ned. Minst ett "hottjäu" = halotjäg,
personer borde deltaga vid svedjningen.
Detta var dock olika, beroende på sa-
dens läge intill skog eller sjö.

Hade man en såd som var omgiven
av hög granskog och på grund därav
fordrade mycket tillåtn så had man
alla byns män, att hjälpa till med
svedjningen. Även kvinnor och barn
fingo hjälpa till med detta arbete; dock
förutsatt att barnen vara så stora att
de kunde uträdda något. Då man
förplågat sig med mat och dryck
— ett par supar (supper) borde en ju ha.
begge man sig till föllen. Männen
bevåpnade sig med var sin "brann-
roska" samt stödde sig på sina
respektive platser, alltefter som
man ansåg att de bäst behövdes.
Även åt kvinnor som vara stora
och starke anförträdde man en buke.

Övriga kvinnor och barn skulle "pass
öpp" där så bekräftades. Fellen antändes
i medvind, men om stor risk före-
låg för att man ej vid slutmålet
skulle kunna stanna elden, så brände
man av ett litet område här, innan
den egentliga ovedjningen påbörjades.
Tändningen skedde oftast med en
"krættjwäjt" = stycke av hårdig furu.
Markhögaren skulle sjåla "tänna på".
Då man eldade en oved som helagte
med ett mossloger, betecknades detta
med att "drevbränna". Då tändning-
en var utförd måste alla vara på
sin vakt. Den största påpasslighet
var av nöden. Kände det att bara
fläckor uppståda så bar man ris

Lill dessa, som sedan påtändes med
en brinnande gren eller dyl. När det
riktigt lungt så brukade man förlända
på flera ställen, "lite hit i dit" Wille
elden ej hålla sig inom sina grän-
ser så slog man med ruskarna, som
då de legat i vatten sedan dagen förut,
nu voro fuktiga, och därför bra att
"därma må". När elden särskilt svår-
hanterlig, fick man "däppa" dem i
vattnen. Efter bränningens slut, bru-
kade en person stanna kvar för att
vakta under natten. Senare på kvällen
var det dock möjligt för denne natt-
vakt att gå hem ett tag, för att få en
bit mat. Kunde det sig att man un-
der bränningen ej förmådde hejda

elden vid brandgatan, utan den "je önn"
kunde man få ett knogsemt arbete
innan man blev herre över elden.
Genom upphuggna brandgator, motild
och vattenbegjutning, samt kraftiga
slag med "brannroskänä" gick det
slutligen att släcka elden. Att göra upp
motild samt upphugga gator gjorde
man ej utan i högst svårartade fall
då andra metoder visat sig fruktlösa.
Dagen efter svedjningen fick man upp
retan i dagningen för att med vat-
ten släcka den eld som här och
var låg och pyrde. De rester av gre-
nar (gräina) och dyli. som ej vara
helt förbrända - den sk. "ametsen" -
hopsamlades och lades vid en stuss

inne i svedjan eller i en hög utan-
för brandgatan. Då nu sveden var
rånad tog man harken och drog
aska över brandgatan, ty man ville
ju även utnyttja denna för sättnings
och sådd. Enligt en gammal kvinnas
utsaga skulle den nyupptagna "sjäjjan"
första år den brukats ha benämnts
för "smetsjäja". Potatis var alltid
det första växetslag som odlades på en
sved. Potatisen borde sättas så fort
som möjligt efter svedjningen, ty
annars riskerade man att den vär-
defulla askan blåste bort. Potatiserna
hackades med en tillhjälp av "sjäji-
jehacka". De sättes i rader, som dock
på grund av stubbar och sten, blevo

5138
Det förekom att man sådde ⁵¹³⁸potaterna på följande sätt:
4 st bitar lades så här: varefter ^{och}asken drags på och formen
läggs en kulle. Som sedan trampas hårt med fötterna.

ganska klockiga. Afståndet mellan
raderna var ju olika; oftast 60-12 tum.
Då man lagt "pöbitarna" i raden,
drag man smet på bitarna. Men
satte potaterna mycket "gryanta".
Följand blev det knappast mer än
"smetigt å hålla må". Att "veta
på" på detta sätt var ganska drygt,
men även kvinnor och barn fingo
hjälpa till. "Då va ett lutt aabe".
"Ett rackarety redit." "Ett tjersamt
aabe" säga de gamle. Omkring "ajä-j-
jän" gårde man "springejärgå" =
gärdegård av stänger - oftast klunna-
som lades i korsatåda stavar. Se foto
Nr. 1 å nästa sida. Taget på en gam-
mal "ajäjjäcke". Oftast fick man

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3/.

den bäst tänk-
bara potatis-
skörd på
"sjäppan". "Sjäf-
jepåråna" va-
ra också sär-
skilt goda
som matpo-
tatis. De ha-
de ej anlag
att "sjämmas" samt blevo för öfrigt
mycket stora och vackra. Då man
på hösten tagit upp potatisen - man
gjorde ofta ett "pröjölpe" - skulle sä-
den beses med råg. Någon särskild
beredning av jorden före sädens för-
kom ej. Genom potatisbackningen

blev jorden så uppluckrad som den
behöfde bli för rågsädd. Rågen såddes
mycket tunt på vädjefjord. Den med-
myllades med tillhjälp av "borke"
se utförlig beskrifning i sida 36.

Då potatisbackningen ofta pådråjde
rågsädden blev denna i regel mycket
sen. Den råg man fick på saden
kallades "sjöfjärva". Den var mycket
god samt "rännstade" en "hallspann"
alle Travån = en Trave = 34 hövar.

Rågen skördades då den blev "mån"
vilket inträffade i Augusti månad.

Skördearbetet utfördes av haimmar
som med "sjöra" - se foto ² ~~1~~ - arkura
såden samt band den till "nehå"
"rånnehå". Då all såd arkuras med

skära i äldre tid, och detta arbete utfördes av kvinnorna så finga dessa en fenomenal skicklighet. En "sjura-hjöring" - så benämndes kvinnor som gick borta på skärdearbete - skar ändå upp till ett lass såd om dagen.

Ett lass = 10

Trava = 20 kra-

ka = 240 kärvar.

Det fanns
många äldre
kvinnor

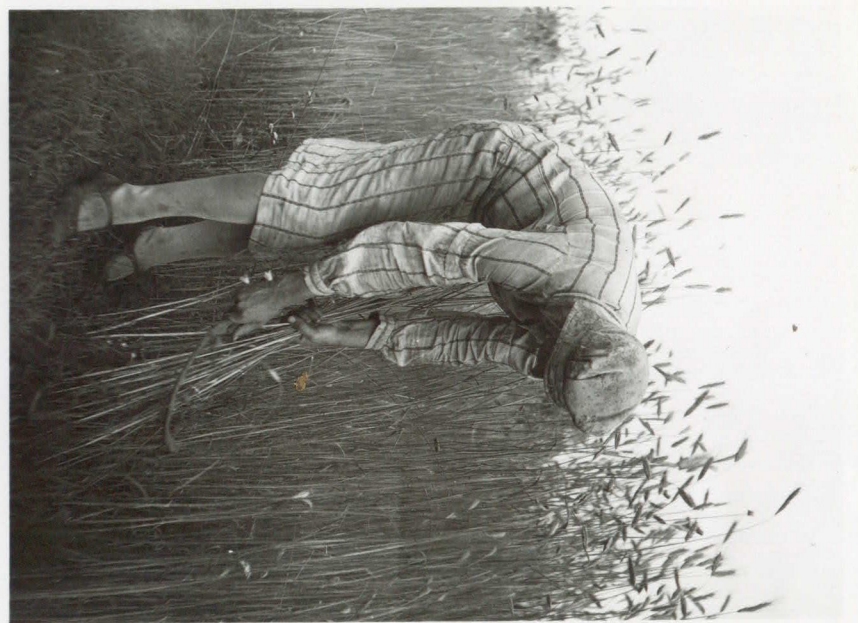
som under

hela skärde-

tiden, finga

borta och sku-

ra såd åt händerna. Såhelt ett hårt arbete.

Skriv endast på denna sida!

Den avskurna säden uppsattes både
sidor om långa stänger.

Då säden efter en veckas tid var
torr skedde hemtransporten, som
ofta tillgick så att man lade härnar-
na på ryggen och bar hem dem till
gården. Om man än hade dragare, så
föredrogs dock detta sätt framför härn-
ning, ty man spilde en del råg
om den transporterades på nagn.

Den hemburna säden upplades på
"råuslännsät" eller lades i "råulan"

Den upplagda rågen betecknades med
"råulanät". Den plats där en åker var anlagd,
fick även efter brukningstiden bära titeln
"råjåjan" eller "råjåjebäckan". Överallt i ortens
skogar finnes gamla "råjåjebäcka", som nu äro skog
beakta.

Folkkrattan. För nedmyllning av den på veden sådda rågen använde man en slags kratta, kallad "harka", i bent. form "harkan". Denna bestod av ett löst huvud med skaft. Huvudet som var ca 12 tum långt bestod av stammen av en unggran, varvid man mellan de fastsittande grenarna gjorde borrhål varvid sattes pinnar, som kallat barde vara av eketrä. Harkans skaft, på 3 alnar långt var av granträd.

En annan form av harka med löst huvud av eketrä, varvid alla pinnar vara fastsatta i borrhål, förekom, dock är den först beskrivna typen den äldst kända.

De män farfar en höst rätt rågen

Och det visade sig att bliva starkt frost
så att han ej blev i tillfälle att ned-
mylla säden med harka, högg han in
ungghan, kvistade den på en kvast från
stammen, samt drag denna över rågsä-
den. Om morgonen efter säden var mar-
ken frusen, men det blev i alla fall
en bra rågsåsa, trots att nedmyllningen
utförts på ett primitivt sätt.

Då ingen fjällkratta kan uppletas är
det svårt att göra en teckning, men jag
har gjort en sådan spär beskrifning, jag får

